

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם
שנה שניה

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
למורה היזם
שנה חמישית

פרסי רקנאטי-צ'ייס-רש"י ליזמות חברתית

יזמות - מעבר למצוינות

המורים והעובדים הסוציאליים בישראל פועלים במציאות חברתית המציבה בפניהם אתגרים חדשים בכל עת. הסביבה בה הם פועלים מציבה בפניהם בעיות תרבותיות וחברתיות שאינן קלות לפתרון, ומחייבות אותם לעמוד במשימות וביעדים הן ברמת הפרט והן ברמה הלאומית. מרביתם מונעים מתוך תחושה ואמונה כי מעבר לעיסוקם בהוראה ובעבודה הסוציאלית כמקצוע הם ממלאים שליחות חברתית חשובה על רקע של פערים חברתיים וכלכליים, שסעים דתיים, עדתיים, לאומיים ואחרים. המורים והעובדים הסוציאליים משרתים את החברה על כל גוניה, ובכלל זה אוכלוסיות רבות הזקוקות לתשומת לב מיוחדת: ילדים ובני נוער בסיכון, קשישים במצוקה, נשים חד-הוריות, עולים חדשים הנאבקים בקשיי קליטה ואנשים עם מוגבלויות.

למרות שאין חולק על העובדה כי המורים והעובדים הסוציאליים ממלאים תפקיד ראשון במעלה בחיזוק ובקידום החברה, הרי שמערכות החינוך והרווחה סובלות ממצוקה תקציבית מתמשכת המקשה על מתן פתרונות הולמים לבעיות המאפיינות את החברה בישראל. למרות הקשיים, מצליחים המורים והעובדים הסוציאליים להגיע להישגים בלתי מבוטלים. על רקע המגבלות והקשיים התקציביים והמערכתיים העומדים בדרכם, משתדלים מורים ועובדים סוציאליים למצוא פתרון יצירתי שאינו מצוי במערכות שבהן הם פועלים. עליהם להגות את הפתרון בשלב הרעיון, להשקיע ימים כלילות בפיתוחו, לחפש אחר משאבים למימוש הפתרון, לתרום מזמנם על מנת ליישמו, ובסופו של תהליך אף לשכנע את המערכת להטמיע את המיזם

ולתמוך בו על מנת ליצור את השינוי המערכתי הנדרש.

“פרס המורה היזם” ו“פרס העובד הסוציאלי היזם”, מיזמים חברתיים-חינוכיים ייחודיים בנוף המקומי, נועדו לעודד מורים ועובדים סוציאליים יחידי סגולה, המצליחים למרות הקשיים, להרחיב את גבולות תפקידם, להניע מהלכים יוצאי-דופן וליזום פתרונות בתחומי החינוך והרווחה שמהווים פריצת דרך. יוזמי הפרס ושותפיהם רואים במורים ובעובדים הסוציאליים בישראל מפתח לקידום הפרט והקהילה, ומוקירים את היזמות והיצירתיות ככלים שבכוחם להניע מהלכים חדשניים ולהוביל לצמיחה אישית ולפריחה חברתית.

רעיון הפרס למורה היזם נהגה לפני כחמש שנים על ידי איש העסקים ליאון רקנאטי ופרופ’ יעקב קופ, ראש המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל. בשלב השני חברו אליהם סטנלי

צ’ייס, איש עסקים אמריקאי הידוע בפעילותו בתחום החינוך והחברה בישראל, וכן קרן רש”י, אחת מהקרנות הפרטיות המובילות בישראל, המתמקדת בפריפריה בתחומי החינוך, הרווחה והבריאות. בשנת 2006, הוחלט להוסיף על “פרס המורה היזם” את “פרס העובד הסוציאלי היזם”.

השנה מוענקים שני הפרסים במעמד אחד.

במהלך שנת 2008 פורסם קול קורא אשר הזמין מורים ועובדים סוציאליים להציג את יוזמתם ולהגיש את מועמדותם לפרס. 69 מורים ו- 24 עובדים סוציאליים הגישו את מועמדותם, ומתוכם נבחרו 4 יוזמות של מורים ו- 3 יוזמות של עובדים סוציאליים, המצטרפים ל- 58 המורים ו- 6 העובדים הסוציאליים אשר זכו בשנים הקודמות.

שבע היוזמות, שבעליהן הם ארבעת המורים וחמשת העובדים הסוציאלים שזכו השנה בפרס,

הוכיחו שוב כי חשיבה מקורית וחתימה למצוינות מובילות לפיתוח יוזמות יוצאות דופן, שנותנות מענה ייחודי לבעיה מן התחום החברתי או החינוכי, ולהישגים מרשימים.

כל הזוכים בפרס הוכיחו כי באמצעות יצירתיות, פתיחות, יוזמה ומעוף ניתן להעניק לכל אדם באשר הוא, ללא כל הבדל, את התקווה ואת ההזדמנות לחיות בכבוד, ללמוד, להתפתח, להתקדם, לצמוח ולהגשים את עצמו.

הנהלת הפרס מודה לחברים בוועדות השיפוט שהשקיעו ממרצם ומזמנם, ועשו לילות כימים בהתנדבות מלאה במשימה של בחירת הזוכים. תודתנו לחברי המועצה הציבורית המלווים מקרוב את פעילותנו ולחברי ועדות ההיגוי המכוונים את דרכי הפעולה. כמאן מודה ההנהלה לעופר נמרודי ולעיתון “מעריב” אשר העניקו חסותם לפרס.

מרק צ’ייס
Board member
Chais Family Foundation

סטנלי צ’ייס
Chairman
Chais Family Foundation

אלי אלאלוף
מנכ”ל
קרן רש”י

פרופ’ יעקב קופ
מנהל מרכז טאוב
לחקר המדיניות החברתית בישראל

ליאון רקנאטי
יו”ר ומנכ”ל
GlenRock Israel

תהליך השיפוט ובחירת הזוכים בפרס

השנה, מוענק פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י למורה היזם זו הפעם החמישית, ופרס העובד הסוציאלי היזם מוענק זו הפעם השנייה. בראש מערכות שני הפרסים עומדות ועדות היגוי. בכל אחת מועדות ההיגוי שלושה עשר חברים.

על מנת לגבש את דרכי הפעולה וליישמן, הוקמו ועדות היגוי ומועצות ציבוריות, שבהן משתתפים חברים, אנשי מקצוע ואישי ציבור, מכל מגזרי העשייה: ממערכות ההוראה והרווחה, מן המערכת החברתית ומן המערכת העסקית בישראל. בראש מערכות שני הפרסים עומדות ועדות היגוי שבראשן עומדים יושבי הראש, פרופ' יעקב קופ, מר ליאון רקנאטי ומר אלי אלאוף. מועצות הפרס מלוות את הנהלת הפרס, מייצעות לה בקידום יעדי התוכניות, ומהוות גורם מקשר בין המגזרים השונים.

החברים במועצת פרס המורה היזם הינם ראשי מערכת החינוך, משרד החינוך, ארגוני המורים, השלטון המקומי, המגזר העסקי, האקדמיה, ההורים, המורים והארגונים הציבוריים השונים. החברים במועצת פרס העובד הסוציאלי היזם הינם אנשי מקצוע ואישי ציבור ממערכת הרווחה, המערכת החברתית והמערכת העסקית בישראל.

דבר קיומו של הפרס פורסם גם השנה באמצעות אתר האינטרנט של הפרס, מערכות החינוך והרווחה, ארגוני המורים ואיגוד העובדים הסוציאליים, בתי הספר, לשכות העובדים הסוציאליים ועיתון "מעריב" הנותן את חסותו לפרס.

כשבעים יוזמות של מורים ומורות וכעשרים וחמש יוזמות של עובדים סוציאליים הוגשו השנה לשיפוט.

על תהליך המיון, הבחינה והבחירה של היוזמות הראויות לפרס המורה היזם הופקדו עשרים ושישה שופטים ורכזי שיפוט, ועל תהליך הבחירה של היוזמות המועמדות לפרס העובד הסוציאלי היזם, הופקדו חמישה עשר שופטים.

בין השופטים של יוזמות המורים מצויים ראשי מכללות ומנהלי בתי ספר, מנהלים פדגוגיים ואנשי מינהל בכירים בתחום החינוך, מרצים, מפקחים, חוקרים, מורים וותיקים ואנשי אקדמיה המתמחים בפיתוח תכניות לימוד חדשניות. בצוות השופטים של יוזמות העובדים הסוציאליים משתתפים אנשי מקצוע מובילים בתחום, עובדים סוציאליים ותיקים ועיתרי ניסיון, אנשי ניהול ומומחים בתחום העבודה הסוציאלית. בשלב הבחירה האחרון, הצטרפו למעריכים גם נציגים מועדות ההיגוי ומן המועצות הציבוריות של הפרסים.

בשני הפרסים, נבחנו היוזמות בתהליך ממושך בן שישה שלבים. הקריטריונים להערכת היוזמות ולבחירת הזוכים הושתתו על בחינת הייחוד של התכנים, על מקוריותן של היוזמות המוצעות בהשוואה לתכניות ולפתרונות הקיימים במערכת, ועל חדשנותם של עקרונות הפעולה. כמו כן נבחנה דרך פעולתו של היזם מן השלב הראשוני שבו נהגה הרעיון, דרך פיתוחו ויישומו, ועד לזיהוי התוצאות המוכחות ולפוטנציאל ההפצה וההטמעה של היוזמה במערכת.

צוותי השיפוט בחרו השנה ארבע יוזמות מתחום החינוך, ושלוש יוזמות מתחום העבודה הסוציאלית.

היוזמות הזוכות מגיעות מכל רחבי הארץ, נימנות עם מגזרים שונים, מאופיינות במגוון רחב של

פעילויות, ומיושמות בקשת מגוונת של מוסדות ברחבי הארץ.

לכל אחד מן הזוכים מוענק פרס כספי בסך 10,000 ₪ כעידוד ליוזמתו. בפרס העובד הסוציאלי היזם מוענק לכל יוזמה שנמצאה ראויה לפרס סכום נוסף בסך 10,000 ₪, על מנת להפיצה ולהטמיעה בתוך מערכת הרווחה לרמותיה השונות. בפרס המורה היזם נבחרות אפשרויות להפצת היוזמות הזוכות במערכת החינוך. כמו-כן, נבחרות האפשרות ליצור קשרים בין הזוכים בפרס לבין גופים בעלי עניין בארץ ובחו"ל. אנו מקווים כי פרסי רקנאטי-צ'ייס-רש"י למורה היזם ולעובד הסוציאלי היזם, יוסיפו ויגבירו את החשיפה ליוזמות מתחומי החינוך, הקהילה והרווחה בהן אנו מתברכים.

**פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
למורה היזם**

זוכי פרס המורה היזם, תשס"ח

סדרת מעבדות רב-תחומיות למדעים, כסביבה
ליצירה ולטיפול השקפת עולם מדעית

מורה לפיסיקה ולמדעים

ד"ר ולדימיר דצקובסקי

מגמת מולטימדיה המכשירה תלמידי חינוך מיוחד
בתחום המולטימדיה, היצירה והסאונד

מנהלת מגמת מולטימדיה

גלית פלורנץ

תפיסה חדשנית בחינוך הגופני - אישי יותר,
בריא יותר

מורה לחינוך גופני
ומרכז המקצוע

יוסי ביבר

"גן חקר" - מרכז בעלי חיים לימודי, ערכי וטיפולי

מנהלת גן החקר אורנים

אורנה בוצר אליקם

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
למורה היזם

הקשר עם בעלי החיים מגשר על הפערים

"גן חקר" -

מרכז בעלי חיים לימודי, ערכי וטיפולי

אורנה בוצר אליקם

מנהלת גן החקר, בית-הספר אורנים רמת-השרון.

דוא"ל: orna.elikam@gmail.com

לפרויקט גן החקר, שהקימה אורנה בוצר אליקם, המשמש גם כמרכז טיפול בעזרת בעלי-חיים, אין אח ורע בישראל. הגן, שהקימה, מפתחת ומנהלת אורנה, מהווה אי של חום, של מגע אנושי ואכפתיות, ההולכים ונעלמים מן העולם, בעידן בו שולטים הטכנולוגיה וההישגיות. ש', אחד התלמידים, שהגיע לפעילות בגן החקר, כשהוא סובל מהפרעות בהתנהגות ונעדר יכולת להשתלב בחברה, כתב על הפעילות בגן: "אני חב לאורנה את האדם השלם שאני היום. בלעדיה לא הייתי מגיע למקום בו אני נמצא היום".

על מנת להעריך את גודל התמורה, שחולל גן החקר בבית-הספר ובקהילה, יש להתחיל מן הרקע להקמתו. בית-הספר אורנים שוכן על התפר שבין שתי שכונות, שביניהן שורר פער חברתי - כלכלי עמוק. אמנם התקיימה אינטגרציה בבית-הספר אך לא ניתן היה למנוע את השפעתו של הפער הכלכלי על המצב החברתי ועל היווצרות קיטוב גם בהישגי התלמידים. תדמיתו של בית-הספר נפגעה קשות וחלק מילדי האזור העדיף בתי-הספר מרוחקים, ובלבד שלא ללמוד ב"אורנים".

הרעיון להקמה של גן חקר בבית-הספר עלה בשנת 1997 מתוך יוזמה משותפת של צוות בית-הספר, הורי התלמידים ואורנה בוצר אליקם. הרעיון נולד מתוך מחשבה, שיהיה בכוחו של גן החקר להוות "כור היתוך", אשר יסייע לגשר על הפערים בין התלמידים.

תחילה הקימה אורנה חדר חקר בכיתת לימוד אחת ועם השנים הפעילות הלכה והעמיקה ביוזמתה והתרחבה תוך חוספת שטחים רבים. כיום מתנהלת פעילות גם בכיתת חקר וגם בגן

חקר רחב ידיים - מפיינה צנועה של כלובי מכרסמים גדל מגוון בעלי החיים, לכדי עשרות חיות בר, חיות בית וחיות משק. פינת החי משתרעת על פני שני דונם, והיא נחשבת לפינה הגדולה, המטופחת והמגוונת ביותר בין כל בתי-הספר בארץ.

צוות גן החקר, בסיועם של ילדי בית-הספר ובני נוער מן הקהילה, מופקד על הטיפול בבעלי-החיים ועל תחזוקת המקום. הפעילות במקום מתקיימת 365 יום בשנה, כולל שבתות, חגים וחופשות. במקום פועלים תלמידי תיכון, שהיו בעבר תלמידי בית-הספר אורנים, וחבריהם, במסגרת התנדבותית ובמסגרת מחויבות אישית. התלמידים המשיכו והגיעו השנה, בעת השביתה, לגן החקר מדי יום, על מנת לסייע לאורנה ולעבוד לצידה. אורנה מהווה עבורם דוגמא אישית. מידי יום ניתן לראות אותה נעולה במגפיים גבוהים וחמושה בכפפות, מטפלת במסירות וללא לאות בבעלי החיים ואיננה שוכחת להעניק תשומת לב ויד מלטפת ומכוונת לכל ילד וילד.

בגן החקר מופעלת תכנית לימודים, המעוגנת במערכת השעות כשיעור קבוע. 450 תלמידים לומדים בבית-הספר וכולם משתתפים בשיעורים בגן החקר. התלמידים לומדים זואולוגיה ואתולוגיה תוך התמקדות בחיי היום-יום של בעלי-החיים, ובכיתות הגבוהות - התכנית משלימה את הלימודים במדעים. לכל כיתה מוקצה שעת גן חקר, המשלבת התנסות ועבודה בפינת החי. 60 תלמידים מכיתות ד' - ו', המתנדבים באופן קבוע, מתפקדים כתורנים ומסייעים בהוראת המקצוע בכיתות הנמוכות.

לילדים העובדים בפינת החי ניתנת הזדמנות להתבלט ולהצליח, ללא כל קשר למצבם בלימודים, למעמדם החברתי או למצבה הכלכלי

של משפחתם. הסיכוי של כל ילד לתרום ולהתבלט בפינת החי זהה, ואין כל יתרון לבאים מבתים מבוססים. מתוך השוויון הזה צומחות חברויות בין ילדים, הבאים מרקעים שונים. כמו כן, הגן מהווה פלטפורמה ליצירת דיאלוג בין ילדי בית-הספר לאוכלוסיות אחרות. כך למשל, מארחים בכל שנה תלמידי כיתות א' וב', ביחד עם תורנים מכיתות ו', את גני הילדים בסביבה. כמו כן, נפגשים ילדי בית-הספר בגן החקר עם קשישים מן המועדון השכונתי, ובעבר נערכו פעילויות משותפות עם ילדים מגן אוטיסטים אשר ברמת השרון.

לגן החקר יש השפעה חיובית על חיי בית-הספר כולו. בתהליך הקמתו נוצר שיתוף פעולה פורה בין ההורים לצוות בית-הספר, שתרם לשיפור מערכת היחסים בין ההורים למורים. הגן תרם באופן משמעותי לשינוי בתדמית בית-הספר, שהפך מבית-הספר בעל תדמית בעייתית לבית-הספר פופולארי במיוחד. גם מספר הנרשמים לבית-הספר עלה משמעותית, והוא מושך אליו תלמידים מאזורים מרוחקים יותר.

גן החקר משמש גם את תושבי הסביבה, הבאים

למקום לנפוש ולבלות במחיצת בעלי החיים, בהיותו פתוח לקהל בשבתות ובחגים, ללא תשלום. במקום פועל מרכז לטיפול בעזרת בעלי חיים, כאשר בשעות הבוקר מוענקים טיפולים ללא תשלום על-ידי סטודנטים, ובשעות אחר-הצהריים פועל במקום מרכז טיפולי, השייך לעיריית רמת-השרון, המעניק טיפולים לילדי הסביבה.

כשמתבוננים בקשרים המיוחדים, הנוצרים בגן החקר בין הילדים לבין בעלי-החיים, ובקשרים האמיצים המתהווים בין הילדים לבין עצמם, תוך כדי הטיפול בבעלי החיים, קשה שלא להתרגש. עבור אורנה גן החקר הוא מפעל חיים, עבור הילדים-מקור של עידוד, כוח וערכים לחיים.

אורנה בוצר אליקם ראויה לפרס המורה היזם על שהצליחה במשך תקופה ארוכה, בת עשר שנים, לפתח "גן חקר" יוצא דופן, שתרם תרומה משמעותית לתלמידים, ולשיקום תדמיתו של בית-הספר ולהפיכתו לבית-הספר המבוקש והפופולרי באזור. בזכות יוזמתה משמש "גן החקר" מרכז לימודי, ערכי וטיפולי שוקק חיים, המשתף את הקהילה ומקרין על הסביבה כולה.

תפיסה חדשנית בחינוך הגופני - אישי יותר, בריא יותר

שינויים ודגשים חדשים בתפיסת החינוך הגופני בבית-הספר

מורה לחינוך גופני ומרכז מקצועי, תיכון עירוני ה', חיפה.

דוא"ל: yossib.ih@gmail.com

יוזמתו של יוסי ביבר, מורה לחינוך גופני בתיכון עירוני ה' בחיפה, הוגדרה כרעיון יוצא דופן ומקורי, שלא ברור כיצד לא חשבו עליו קודם, היות שכל מורה לחינוך גופני, בכל בית-ספר, יכול לאמץ את היוזמה בקלות וליישמה ללא משאבים מיוחדים. יתר על כן, עקרונות היוזמה עשויים להתאים לכל קבוצה, בהתאם למין, לגיל ולמצבם הבריאותי של המשתתפים.

מה גרם ליוסי ביבר ליטול יוזמה ולפתח תפיסה חדשנית בחינוך הגופני? כמורה לחינוך גופני, הוא הבחין בירידה בכושרם הגופני של בני הנוער, והגיע למסקנה, שמקור הבעיה בחוסר הפעילות הגופנית בשעות שאחרי בית-הספר. רק בודדים עוסקים בפעילות גופנית ובספורט באופן מסודר, ואילו הרוב מסתפק ברביצה מול הטלוויזיה והמחשב. מצב זה הביא את יוסי להחלטה לחפש דרך לשינוי המצב, בבקשו לשים דגש מיוחד על פעילות התלמידים בין השיעורים, ולא להסתפק בפעילות המבוצעת בשיעורים עצמם.

האתגר חייב שינוי של התפיסה המקובלת בשני מישורים: במישור האחד, שינוי מהותי של הגישה לפיה המורה אחראי לנעשה בשיעורים ובתחרויות הספורט בלבד. יוסי הרחיב את תחום אחריותו גם לפעילות התלמידים בשעות שאחרי בית-הספר. במישור השני, שינוי התפיסה והשיטה, לפיה הישגי התלמיד נמדדים יחסית לחבריו, מאחר שלהבנתו היא גורמת עוול לתלמיד החלש ואף פוגעת במוטיבציה שלו להשקיע, להתמיד ולהתקדם.

בסיכומו של התהליך, יזם יוסי תכנית, המחוללת מהפך בהוראת החינוך הגופני ומבוססת על שני

שינויים מרכזיים: האחד, העברת הדגש מהפעילות בשיעורי החינוך הגופני בבית-הספר לעידוד והנעה של התלמידים לעסוק בפעילות גופנית בבית. השני, העברת הדגש מהכיתה, כיחידה הומוגנית, אל התלמיד, הפרט. כלומר, מעבר להתייחסות אישית תוך הפניית הדגש לתרגול ולאיומן בבית, כאשר השיעורים בבית-הספר ממלאים תפקיד של "מפגשי קבוצת תמיכה".

התפיסה החדשה ביוזמתו של יוסי באה לידי ביטוי בתכנית לימודים שנתית מובנית: בתחילת השנה נערך מבדק כושר גופני לכל התלמידים: ריצת 2000 מטר, שרירי בטן וכפיפות מרפקים בשכיבות סמיכה. התוצאות נרשמות בטבלת ניקוד,

המותאמת לגיל התלמיד, בה הניקוד מתייחס לכל שיפור בתוצאה ולכל הישג כמדד להתקדמות, וזאת בניגוד לטבלת הניקוד, אשר הייתה מקובלת עד לאחרונה במשרד החינוך.

תוצאות המבדק בראשית השנה מהוות נקודת מוצא ובסיס לתכנית, הנקבעת במשותף על-ידי המורה (יוסי) והתלמיד ומוגדרים בה היעדים להתקדמות התלמיד. בהנחיית המורה נבנית עבור התלמיד תכנית אימונים לחודשיים הבאים והיא מבוססת בעיקרה על איומן ותרגול בבית. התלמיד עורך דף דיווח ומעקב, המוגש למורה אחת לשבועיים.

במהלך השנה נערכים ארבעה מבדקים נוספים, הבוחנים את הישגי התלמיד בהשוואה ליעדים שהציב לעצמו. הציון שניתן לתלמיד מתייחס לעמידה ביעדים אלו ואינו מתייחס להישגי חבריו.

בנוסף לציונים, התלמידים מוזמנים להשתתף בפעילויות מיוחדות, בהרצאות ובסדורים. מסתבר, כי מכלול התגמולים מגדיל את המוטיבציה של כלל התלמידים לעסוק בספורט ובפעילות גופנית.

התכנית נוסתה לראשונה לפני כשנתיים על קבוצה של תלמידי כיתה י"ב והושגו בה תוצאות מרשימות: מספר התלמידים שעסקו בפעילות גופנית בזמנם החופשי עלה בתוך שנה מ-30 ל-85 אחוז. חל שיפור ניכר בכושרם הגופני והציון הממוצע שלהם עלה מ-51 ל-72 נקודות. בשנת הלימודים האחרונה אף נמצא, כי בחודשים ינואר-פברואר הקרים, המורידים לרוב את המוטיבציה לפעילות גופנית, עלתה הרמה הממוצעת של משתתפי התוכנית ב-5 אחוזים, ואילו רמתם של

תלמידי קבוצת ביקורת, אשר עבדו לפי השיטה הקונבנציונלית, ירדה ב-2 אחוזים.

לאור ההצלחה, התכנית הורחבה השנה לכל בני כיתות החטיבה העליונה, וכיום לוקחים בה חלק כ-300 תלמידים. בשנת הלימודים תשס"ט מתוכננת הרחבה נוספת גם לחטיבת הביניים של תיכון עירוני ה', כולל עריכת ההתאמות והשינויים הנחוצים להפעלה בקרב בנות בית-הספר.

היוזמה הדביקה בהתלהבות את קברניטי המערכת בזכות מקוריותה, הקלות בה היא ניתנת ליישום וההצלחות המוכחות בשטח. לא נותר אלא לצטט מן ה"אני מאמין" של יוסי: "שיעורי החינוך הגופני הם מפגשי קבוצת התמיכה, ואילו 'שיעורי הבית' הם העבודה העצמית של כל תלמיד. בלי לבצע אותם כהלכה אין לו כמעט כל סיכוי להתקדם... מהות החינוך הגופני היא יצירת אדם פעיל בזמנו החופשי, היודע איך, למה וכמה".

יוסי ביבר נמצא ראוי לפרס המורה היזם, על כי יזם תפיסה חדשנית לחינוך גופני, המוכיחה כי באמצעות יוזמה ייחודית ופשוטה ליישום, ניתן לפרוץ את גבולות הידוע והמקובל. בזכות יוזמתו, הצליח יוסי להעביר את הדגש מחינוך למצוינות בספורט אל פעילות גופנית סדירה, כחלק מאורח חיים בריא.

יזמות כדרך חיים והתנדבות כהשקפת עולם

הקמת סדרת מעבדות רב-תחומיות למדעים,
כסביבה ליצירה ולטיפוח השקפת עולם מדעית

ד"ר ולדימיר דצקובסקי

מורה לפיסיקה ולמדעים, הקים מעבדות מדעים רב-תחומיות בכמה בתי-ספר:

בתיכון שבח-מופת בתל-אביב,

בתיכון עירוני ו' קמפוס ביאליק-רוגוזין בתל-אביב,

בתיכון עירוני ז', אשכול הפיס יפו

ובאשכול הפיס ראשון-לציון

דוא"ל: chess@mail.ru

ד"ר ולדימיר דצקובסקי יזם והקים סדרה של מעבדות רב-תחומיות בתיכון שבח-מופת ובתיכון עירוני ו' קמפוס ביאליק-רוגוזין בתל-אביב; תערוכה מדעית בתיכון עירוני ז' ביפו ומועדון מתמטי ליסודי ולחטיבת ביניים באשכול הפיס בראשון-לציון. כל אלה הם מפעל של איש אחד.

ולדימיר החל לעסוק בתחום עוד בברית-המועצות לשעבר. זה שלוש עשרה שנים, מאז שעלה לארץ, הוא משקיע בפרויקט המעבדות מחשבה, ידע, דמיון, התלהבות ובעיקר שעות רבות של עבודה ויצירה. גם בשנת השבתון לא נח ולא שקט, והקים בהתנדבות, מיוזמתו, את התערוכה המדעית באשכול הפיס - עירוני ז' ביפו ומעבדה בקמפוס ביאליק-רוגוזין בתל-אביב. בנוסף נפתחו בהכוננתו קורסים במקצועות מדעי כדור הארץ ומדע וטכנולוגיה בתיכון שבח מופת בתל-אביב.

למעלה מ-2,000 תלמידים זכו לחוויית לימוד בדרך ייחודית במעבדות המתקדמות שהקים, ועוד ידו נטויה.

על מנת להבין את ייחודיות יוזמתו של ולדימיר ואת גדולתה, יש להתבונן במכלול מפעליו, על רקע השקפת העולם המנחה אותו, ש"על מנת להבין את חוקי הטבע ולעמוד על קשרי הגומלין בין הפיזיקה, הביולוגיה והכימיה, יש לראות את העולם כמכלול". המעבדות שהקים מבטאות השקפה זו ועוסקות בנושאים מדעיים ובתחומים בין-מדעיים ורב-מדעיים.

ולדימיר מכוון ומנחה את תלמידי המעבדות שהקים, לחשוב ולקבל החלטות בצורה לוגית ומערכתית, תוך שימוש במשחקי לוגיקה. הוא

שהוא פיתח, והתוצאות מדברות בעד עצמן: חמישה מתלמידיו זכו בפרסים באולימפיאדות בינלאומיות, תלמידי כיתות ט' הגיעו לשלב הגמר בתחרות מדענים צעירים, ועוד זכו בהכוננתו תלמידי כיתות ט' במקום הראשון בתחרות אקולוגיה באוניברסיטת תל-אביב.

בבית-הספר התיכון שבח מופת, בו החל את צעדיו הראשונים בארץ כמורה, הקים ולדימיר מגוון מעבדות: מעבדה רב תחומית, מוזיאון מדע, מפעל סינרגיה, מיני-אקדמיה, מעבדת "דת ומדע" ומרכז עיוני". הניסיון שנצבר ב"שבח-מופת" מלמד, כי המעבדה הרב-תחומית סייעה להעלאתה של רמת הלימודים באופן ניכר. לפני הפעלתה ניגשו התלמידים לבחינות בגרות ברמה של 5 יחידות לימוד בפיסיקה בלבד, ואילו כעת לומדים כ-80 תלמידים במסלול של 5 יחידות לימוד במקצועות מדעיים, כגון ביולוגיה וכימיה. גם ציוניהם מצביעים על הצלחה יוצאת דופן.

ד"ר ולדימיר דצקובסקי, יזם מטבעו, נמצא ראוי לפרס המורה היזם על תרומתו הבלתי פוסקת לבניית מעבדות וחדרי תצוגה במגוון רחב של נושאים מדעיים ובין-מדעיים, הכוללים גם הקשר לסוגיות הומאניות ואתיות. במהלך עשר שנים ויותר, הקים מיוזמתו, ולא פעם בהתנדבות, סדרה של מעבדות רב-תחומיות וחדרי תצוגה במספר בתי-ספר.

מעין מוזיאון מדע עשיר בדגמים פעילים, במודלים קינטיים, במשחקי חשיבה, בציורים, בשרטוטים, במפות, בצבעים ובקולות. כך למשל, תופעות הטבע נלמדות באמצעות דגמים פעילים של טורנדו, גייזר וברק, הממחישים באופן חי את דרך היווצרותן של התופעות.

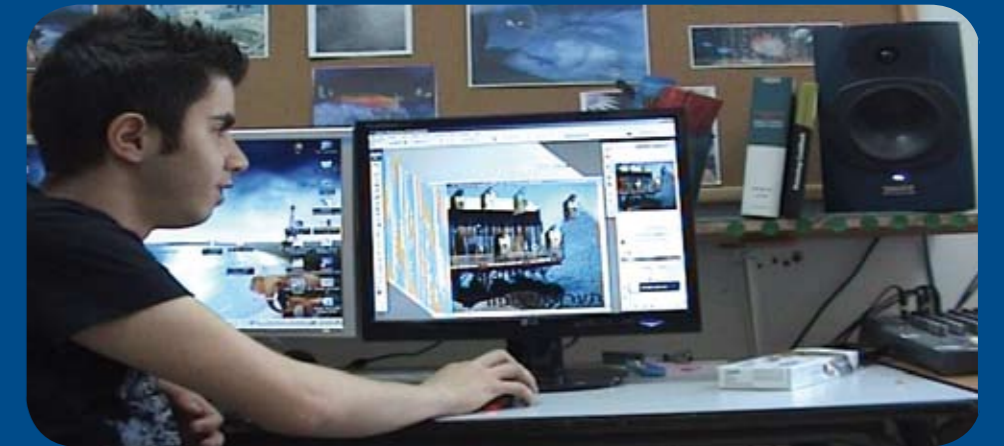
ולדימיר הפנה את מאמציו לבתי-ספר בהם לומדים גם תלמידים, הנמנים על האוכלוסיות החלשות, וביניהם עולים חדשים, ערבים מיפו, ילדי עובדים זרים וילדי פליטים, ולא הקים מעבדות בבתי-ספר יוקרתיים. אף על פי כן, תלמידיו זוכים להישגים בולטים במיוחד, כהוכחה לפוטנציאל יוצא הדופן שיש למעבדות הרב-תחומיות המיוחדות

עורך להם היכרות עם חוקי המדע והטבע תוך שימוש בדגמים, במודלים ובאמצעים ויזואליים ייחודיים, מציב בפניהם אתגרים אינטלקטואליים, ואף מעמת אותם עם סוגיות העוסקות, בין היתר, בקשר שבין דת ומדע, היסטוריה ומוסר.

ולדימיר מבסס את גישתו על מחקרים פסיכולוגיים, שהוכיחו כי תלמיד צריך לראות, לחוש ולהרגיש את הסיטואציה הנחקרת, ולהיות פעיל ויזם בסביבה מלמדת. לגישתו, העובדה, שכ-85 אחוז מן המידע שהאדם קולט עובר דרך חוש הראייה, חייבת לבוא לידי ביטוי בדרכי ההוראה ולכן, ההמחשה הוויזואלית היא הדרך הנכונה ללמד ילדים. לצורך כך בנה סביבות לימודים, המהוות

מגמת מולטימדיה - ממקבלים לנותנים

מגמת מולטימדיה המכשירה תלמידי חינוך מיוחד
בתחום המולטימדיה, היצירה והסאונד

שירות צבאי בגלי צה"ל הוא משאת נפשם של אלפי מתגייסים מידי שנה. י, תלמיד המגמה למולטימדיה בבית-הספר "און", בית-הספר לנפגעי שיתוק מוחין, התקבל לגל"צ כטכנאי קול, ופרץ בכך גבולות ומגבלות. י' הגשים חלום נחשק, והצלחה זו, יחד עם הצלחות נוספות של תלמידי מגמת המולטימדיה, נזקפת לזכותה של היוזמה, ההשקעה והאמונה, שנטעה בהם גלית פלורנץ מורתם. לגישתה ה"נכות-מחוץ לדלת הכיתה!", גישה שבזכותה מגיעים תלמידיה להישגים מרשימים.

מגמת המולטימדיה בבית-ספר "און", המהווה מסגרת חינוכית שיקומית לתלמידים נפגעי שיתוק מוחין, C.P. ובעלי תסמונות נירולוגיות אחרות, הוקמה ביוזמתה של גלית פלורנץ לפני כ- 8 שנים. עד להקמת המגמה, איש במערכת החינוך לא שער, כי תלמידים הסובלים מבעיות מוטוריות ונירולוגיות, יוכלו להפעיל תוכנות מחשב מורכבות. גם גלית הייתה מתקשה להאמין שתיפתח מגמה מקצועית מסוג זה אילו היו מספרים לה על כך לפני 12 שנה...

גלית החלה את עבודתה בבית-הספר כמורה לציור, ובמקביל התנדבה, כמוזיקאית, לעסוק בהגברת קול בטקסים ובאירועים שהתקיימו בבית-הספר. היא רכשה לצורך כך ציוד מקצועי והחליטה להשתמש בו על-מנת להקים מגמת סאונד בבית-הספר. מטרתה הייתה להקנות לתלמידים כלים יצירתיים, ולאפשר לכל אחד מהם להתבטא בהתאם ליכולתו הפיזית וכישוריו. בשיעורי הסאונד התלמידים רכשו מיומנויות שונות: הרכבת מערכות מקצועיות, עריכה מוסיקלית והשמעת מוסיקה.

כדרכה, איתגרה גלית את התלמידים ורתמה אותם לביצוע עבודות סאונד בטקסים, באירועים ובהופעות.

במקביל להוראה למדה גלית עיצוב אתרים, מוזיקה ותלת מימד, והמשיכה להקנות לתלמידיה מן הידע שצברה. כמענה לעניין המיוחד שגילה ג', אחד מתלמידיה, בתוכנות מחשב ליצירה, הקימה עמדת עבודה לעריכת סרטים ומוסיקה. בעמדה שולבו תוכנות פשוטות לעיצוב גרפי, אסיד ליצירת מוזיקה ונואנדו להקלטות. כך נוצרה סביבת עבודה מגוונת, המאפשרת לתלמידים לעסוק ביצירה, למרות המגבלות הפיזיות. התלמידים יוצרים בכיתה ובבית עבודות מולטימדיה, עיבודי תמונה, ציורים, הקלטות ועריכת מוזיקה, ובמקביל מפעילים את מערכות המוזיקה בהפסקות ובטקסים. רבות מהפעילויות מבוצעות בקבוצות של צוותי עבודה, תוך הקניית ערכים של שיתוף, תקשורת ועבודת צוות. גם בתהליך הלימוד בכיתה מגלים התלמידים אחריות כלפי האחר, כאשר התלמידים החזקים בחומר מלמדים ומדריכים את חבריהם המתקשים. ראווה לציון העובדה, כי על צוות המדריכים נמנה י, בוגר המגמה, שלאחר שחרורו מגל"צ, שב לבית-הספר כטכנאי קול מנוסה ומקצועי.

י' היה החלוץ, שהפך את הידע במולטימדיה למקצוע של ממש ובעקבותיו פרצו את תקרת הזכויות תלמידים נוספים. ג' גוייס ללהקת חיל-האוויר כטכנאי קול ותאורן, ש' השתתף בתערוכה ליוצרי אינטרנט, וכל תלמידי מגמת המולטימדיה ממשיכים ליצור יום - יום מצגות, סרטים ומוסיקה,

בבית-הספר ובבית. העיסוק במולטימדיה אינו תחביב בעבורם אלא מקצוע, המעניק להם גאווה וביטחון עצמי ומכין אותם לחיים עצמאיים, כפי שהעיד אחד התלמידים: "בשבילכם זה אולי סתם, בשבילי זאת פרנסה".

מגמת המולטימדיה הפכה לפופולארית מאוד בבית-הספר, תוך שהיא מקבלת עידוד ותמיכה מצוות בית-הספר ומהנהלה. בבית-הספר נוספו שתי עמדות עבודה, והשנה תתווסף עמדת עבודה נוספת. התלמידים הקליטו מספר דיסקים בשיתוף עם מגמת המוזיקה, וממכירתם נרכש ציוד נוסף. רמת היצירה עלתה עוד וקשה שלא להתרשם ולהתרגש מיכולת הביצוע הנפלאה והמרגשת, שנשקפת מביצועם לשיר, שכתבה עבור תלמידי המגמה מורתם גלית פלורנץ: "בתוך המון האנשים, אולי אנחנו נראים שונים...אם נשיל את הבגדים, המבטאים... תווי פנים והמילים...ונתקרב לכל אדם... נראה בפנים הכל בנוי דומה, ובכולם נמצאת תקווה".

גלית פלורנץ ראווה לפרס המורה היזם על היוזמה המקורית שגילתה בהקמה ובפיתוח מגמת מולטימדיה, המכשירה תלמידים מן החינוך המיוחד למקצוע מבוקש ועכשווי, המאפשר להם להשתלב בעולם העבודה בזכות ולא בחסד.

חברי ועדת ההיגוי בפרס המורה היזם

ישבי ראש: **ליאון רקנאטי** ו**פרופ' יעקב קופ**

מנהלת הפרס: **לירז לסרי**

חברי הועדה

בנימין אמיר, לשעבר סמנכ"ל משרד החינוך והתרבות וראש המינהל הפדגוגי במשרד החינוך

גילה בן הר, מנכ"לית מט"ח

ד"ר אסתר גוסרסקי, לשעבר סגנית נשיא מכללת קיי, באר שבע

נועה גורלין, מנהלת התוכניות, קרן משפחת צ"יס
ד"ר שמואליק ויס, מנכ"ל עמותת חינוך לפסגות
ד"ר מירי לרנר, מרצה בכירה וראש החטיבה ליזמות, המכללה האקדמית של ת"א - יפו ומלמדת באוניברסיטת ת"א

בני מורן, חבר הנהלת עמותת תפוח, מנכ"ל BMP וחבר הנהלת עמותת גלופ

פרופ' דוד נבו, פרופסור אמריטוס, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל אביב

דיטה סלמן, ייזום וניהול פרויקטים חינוכיים, ייעוץ וליווי למנהלי בתי-ספר

אסתר פפר, מנכ"ל חברת S.T.C - ייעוץ ופיתוח עסקי - טכנולוגיה וחינוך. לשעבר אחראית מגזר החינוך ב- IBM ויו"ר מו"ח

רוני קליינפלד, מנכ"ל מעריב

לאה רוזנברג, סמנכ"ל ומנהלת המינהל הפדגוגי במשרד החינוך

מיכל ששנסקי אביטל, מנהלת פרויקטים מיוחדים ומזכירת עמותת קרן רש"י

חברי המועצה הציבורית

משרד החינוך

פרופ' יולי תמיר, שרת החינוך

שלטון מקומי

מוטי אביסרור, לשעבר ראש עיריית ירוחם

זאב בילסקי, יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית

אברהים גראבעה, מנהל בית הספר 'אל נור', לשעבר מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית שגב

יעל גרמן, ראש עיריית הרצליה ויו"ר ועדת החינוך במרכז לשלטון המקומי

ארגוני המורים

ריקי אייגנר, משנה ליו"ר סניף הסתדרות המורים ת"א

יוסף וסרמן, מזכ"ל הסתדרות המורים

דב רוזנפרב, נציג ארגון המורים העל יסודיים

אקדמיה

ד"ר מרים מבורך, ראש מכללת לוינסקי לחינוך

פרופ' נעמה צבר בן-יהושע, (אמריטה) בית הספר לחינוך, אוניברסיטת ת"א

פרופ' זאב תדמור, יו"ר מוסד נאמן, הטכניון

מגזר עסקי וציבורי

אלי אלאלוף, מנכ"ל קרן רש"י

בני גאון ז"ל, נשיא ויו"ר "גאון החזקות"

שלמה דברת, שותף בכיר ומייסד Carmel Ventures

רוני דואק, יו"ר עמותת "ציונות 2000",

יו"ר "שיתופים" לקידום החברה האזרחית

אלי הורביץ, יו"ר מועצת המנהלים, "טבע"

גבי לוין, מנהלת קרן יהל ע"ש יהודה ליאון רקנאטי ז"ל

מארק צ'ייס, מנהל ושותף Delta Ventures

סטנלי צ'ייס, מנהל ושותף Delta Ventures

רוני קליינפלד, מנכ"ל מעריב

אליעזר שמואלי, יו"ר הנהלת מכון סאלד לחקר מדעי ההתנהגות, לשעבר מנכ"ל משרד החינוך

מיכל ששנסקי אביטל, מנהלת פרויקטים מיוחדים ומזכירת עמותת קרן רש"י

רונית תירוש, חברת ועדת החינוך של הכנסת מטעם מפלגת קדימה, לשעבר מנכ"לית משרד החינוך

מורים ומנהלי בתי-ספר

יוסי בן גל, מנהל תיכון עירוני ב' ג' צייטלין בתל-אביב

אריה ברנע, מנהל בית-הספר התיכון האזורי באר-טוביה

איה ח'ראדין, מנהלת בית-ספר "סולטאן אל אטרש", ח'זרפיש

חדיג'ה טהא, מנהלת בית-ספר יסודי ב' "אל-מוסתקבל", ג'לג'זליה, מנהלת מכהנת באבני רושה

פרופ' ריקרדו טרומפר, ראש החוג למתמטיקה, פיזיקה ומדעי המחשב במכללת אורנים

ג'אנם יעקובי, מרצה לחינוך ופסיכולוגיה במכללת בית ברל ומנכ"ל המרכז לייעוץ וטיפול משולב

נחמיה רפל, מזכ"ל תנועת הקיבוץ הדתי

הורים, ארגונים ציבוריים ואנשי תקשורת

שמואל אבואב, לשעבר מנכ"ל משרד החינוך

אתי בנימין, יו"ר הנהגת ההורים הארצית

עופר ברנדס, לשעבר יועץ בכיר לשר החינוך

ד"ר מיכל חמו-לוטם, מנכ"ל ארגון "בטרם"

ד"ר מיכאל ידוביצקי, מנהל החטיבה לחינוך לדוברי רוסית בסוכנות היהודית

יהודה מימרן, מנכ"ל "רשת מורשה"

מיכאל מירו, עיתונאי בנושא חברה וסביבה

ירמיהו פרידמן בן-שלום, קיבוץ "ראשית" בירושלים

ארז פרנקל, לשעבר יו"ר ארגון ההורים הארצי

אלוף אלעזר שטרן, ראש אכ"א ולשעבר קצין חינוך ראשי בצה"ל

חברי ועדות הערכה, דירוג ובחירת הזוכים בפרס המורה היזם, תשס"ח

רכזת מועמדים ושיפוט

גל בר-אורן

רכזי שיפוט

יוסי בן גל, מנהל תיכון עירוני ב' ג' צייטלין בתל-אביב

ד"ר אסתר גוסרסקי, לשעבר מ"מ וסגנית נשיא מכללת קיי, באר שבע

חדיג'ה טהא, מנהלת בית-ספר יסודי ב' "אל-מוסתקבל", ג'לג'זליה, מנהלת מכהנת באבני רושה

ד"ר מרים מבורך, ראש מכללת לוינסקי לחינוך בתל-אביב

מעריכים

טארק אבו-רגב, מדריך להוראת הלשון הערבית בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות במחוז צפון, מדריך פדגוגי ומרצה לספרות ערבית במכללת קיי, באר שבע

רב דוד אנסבכר, מנהל תיירות ערכית עיר דוד ירושלים הקדומה

דר' חיה בן איון, חוקרת מקרא וראש החוג לתנ"ך במכללת לוינסקי לחינוך וכותבת ספרי ילדים

ד"ר ורדה בר, יועצת לארגונים בנושאי ניהול, מינהל רשותי וחינוך, לשעבר מנהלת אגף החינוך בעיריית תל אביב-יפו

ד"ר דורית גד, ראש היחידה להסבה ולהסמכת אקדמאים להוראה במכללת לוינסקי לחינוך

מרגלית גולדפרב, לשעבר ראש תחום החינוך המיוחד במכללת קיי, באר שבע

נורה דליות, לשעבר ראש החוג לגיל הרך במכללת דוד ילין, ירושלים

דגנית הופנברטל, מדריכה פדגוגית ומרצה במסלול לחינוך ומיוחד ותוכנית לסיוע וחינוך בעזרת בע"ח במכללת לוינסקי לחינוך

ברברה ונדריגר, מדריכה בחוג לאנגלית במכללת לוינסקי לחינוך ומפקחת לאנגלית במשרד החינוך מחוז תל אביב

ד"ר עלי ותד, רכז אקדמי, המכון להכשרת מורים ערביים במכללת בית ברל

דר' מלכה כהן, מרצה ומדריכה פדגוגית במסלול יסודי במכללת לוינסקי לחינוך

אביבה מורדקוביץ', מנהלת בית הספר יסודי בכר אבן יהודה

מרואה סרסור, מורה לליקוי שמיעה וחברת צוות ניהול בבית הספר "אל-מוסתקבל" בג'לג'זליה

דליה פניג, מפמ"ר להוראת היאוגרפיה למולדת, חברה ואזרחות

אירית פרמן, מרצה בחוג לאנגלית במכללת לוינסקי לחינוך

רחל רוזנברג, ראש תחום הפיתוח המקצועי של עו"ה ביחידה לקידום המקצועיות בחינוך-אוניברסיטת בן-גוריון

שרה רוטקופ הרמתי, מרצה ומדריכה פדגוגית במכללת לוינסקי לחינוך, מפתחת ומנחה ביחידת תכנים ותכניות הכשרה והשתלמויות במנהל חברה ונוער במשרד החינוך והתרבות

רונית רענן, מנכ"לית עמותת "כל ישראל חברים"- אליאנס

רותי שכטר, דיקאנית הסטודנטים, מכללת לוינסקי לחינוך

תמר שלמה, ראש תחום חינוך חברתי - קהילתי במחוז מרכז

חיה שרוני, מרכזת קורס מאבחנים דידיקטיים ומרצה במסלול לחינוך מיוחד במכללת קיי באר שבע

מעריכים מומחים

פרופ' רפי נחמיאס, ראש המרכז לחינוך מדעי וטכנולוגי באוניברסיטת תל אביב

אלונה פורקוש-ברוך, חוקרת בתחום תקשוב בחינוך, אוניברסיטת תל אביב

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

זוכי פרס העובד הסוציאלי היזם, תשס"ח

בהייה ג'ובראן

עובדת סוציאלית קהילתית,
רכזת מועדון הנוער העובד
והלומד, כפר ריינה

הקמת מועדון תרבותי-חברתי משותף לילדים
מוסלמים ונוצרים בכפר ריינה

מירית סידי וליאורה קסל

מקימות ומנהלות עמותת
"החצר הנשית"

החצר הנשית ביפו, מיזם ייחודי המגיש סיוע לנערות
ולצעירות, ופותח בפניהן אפשרויות חיים נוספות

משה שמואלי
וגלילה ורשבסקי

מנהל מחלקת רווחה וקהילה,
ראש צוות ומדריכה,
מועצה אזורית לב השרון

מרכז לטיפול בקשישים, החשופים לתופעת
המאבקים הבין-דוריים, על רקע ירושת הנחלה
בהתיישבות החקלאית

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

בת הכפר למען ילדי הכפר

הקמת מועדון תרבותי-חברתי משותף
לילדים מוסלמים ונוצרים בכפר ריינה

בהייה ג'ובראן

עובדת סוציאלית קהילתית, רכזת מועדון הנוער העובד והלומד,

כפר ריינה

דוא"ל: baheyehjubran@hotmail.com

הקמת מועדון הילדים בכפר ריינה הצריכה תעצומות נפש, נחישות, דבקות במטרה ואומץ לב של בהייה ג'ובראן, עובדת סוציאלית קהילתית, שהקימה מועדון לילדים, אשר הפך לפנינה ולתפארת הכפר. ביוזמתה ובנחישותה הצליחה בהייה ג'ובראן לגבור על מחסומים חברתיים ומנטליים, ללא תמיכה של חמולה או מפלגה, בשכנעה את המנהיגות המקומית לסייע לה להקים מועדון, שהפך למרכז חברתי-קהילתי עבור כל ילדי הכפר ריינה, מוסלמים ונוצרים כאחד. מאז הקמתו, לפני שבע שנים, השתתפו בפעילות המועדון כ-1,300 ילדים וכ-250 ילדים חדשים מצטרפים לפעילות מדי שנה.

בהייה מספרת על הפרויקט שלה, בהקשר לתקופת לימודיה ולפרויקט האישי שנדרשה ליזום במסגרתם: "בשנה ג' ללימודי באוניברסיטת חיפה, בחוג לעבודה סוציאלית קהילתית, נתבקשנו 'לעשות פרויקט קהילתי'. יוזמה זו הינה הפרויקט האישי שלי. הוא נבע מהיכרותי את צורכי הילדים והנוער בכפרי, כאשר ל-5,000 ילדי הכפר לא היו מתנ"ס או כל פעילות חינוכית בלתי פורמאלית מחוץ לבתי-הספר. מרבית הילדים לא זכו לקחת חלק בפעילויות תרבותיות וחברתיות, וחלקם הסתובב בחוסר מעש, חשוף להשפעות הרחוב השליליות. כאשר הצגתי את הצרכים בפני עמותות שונות, התומכות בילדים ערבים, נענתה לאתגר תנועת הנוער העובד והלומד, שהתנתה את הסיוע בהשגת שיתוף פעולה מצד המועצה המקומית, ובמיוחד בתחום המימון לשכירות המבנה, המיועד לפעילות. ההתמודדות עם המערכת המקומית לא היתה

קלה. היה קשה לשכנע את המועצה המקומית לממן את דמי השכירות של המבנה ובשל כך התעכבה הקמת המועדון". בהייה ממשיכה ומספרת: "כתבה בנושא, שפורסמה בעיתון "כל אל ערב" סייעה בידי, אישה צעירה ללא כל גוף פוליטי או חמולה מאחורי, לשבור את המחסומים ולזכות בשיתוף הפעולה ליוזמה".

מאז הקימה בהייה את המועדון לפני כשבע שנים הוא שוקק פעילות וחיים. בכפר המערב, שרובו מוסלמי (80 אחוז) ומיעוטו נוצרי (20 אחוז), מהווה המועדון גשר כמעט יחיד בין ילדים נוצרים למוסלמים, הלומדים בבתי-ספר נפרדים ומתגוררים בשכונות נפרדות. במועדון שבמרכז הכפר הם נפגשים, יוצרים, מבלים וקושרים קשרי חברות ומשתתפים במגוון פעילויות במקום להסתובב ברחובות חסרי מעש וחשופים לסכנות הרחוב ו אלימות. שבע קבוצות חינוכיות נפגשות במועדון אחת לשבוע, וכן מתקיימים חוגי ספורט, אמנות ויצירה, מחול ודבקה, תיאטרון, בלט, קראטה, עזרה בשיעורי בית, קבוצות מדריכים צעירים, סיורים, טיולים, קייטנות קיץ ומחנות בקיץ, באביב ובחורף. בין 200 ל-250 ילדים, בגיל 8 עד 18, משתתפים בפעילויות מידי יום, וחלקם אף הפכו למדריכים. המועדון פעיל בכל ימות השבוע, בעיקר בשעות אחר-הצהריים ובחופשות. גם ההורים מעורבים בפעילות, ומשתתפים בפסטיבל הנערך פעם בשנה.

המועדון אף נרתם למלא תפקידים חינוכיים-ערכיים: להנחיל לילדים ערכים אנושיים ואוניברסליים של כבוד האדם, ללא הבדלי דת גזע ומין; לתת לילד הערבי הזדמנות להגשים את עצמו; לעודד

התנדבות למען הקהילה; לתמוך בנוער הנושר ממסגרות ובילדים במצוקה; ולהעלות את מודעות ההורים במגזר הערבי לחשיבות הפעילות הבלתי פורמלית.

מגוון הפעילויות החברתיות, החינוכיות והטיפוליות הפכו את המועדון למוקד חשוב של השירותים ביישוב. בתי-הספר ולשכת הרווחה מפנים אליו ילדים ובני נוער במצוקה, שלא נמצאה עבורם מסגרת טיפולית, והמועדון נענה לצורך ומקיים לצורך זה קבוצות טיפוליות מיוחדות. לבקשת היועצות החינוכיות, ילדים היפר-אקטיביים שולבו בקבוצות החינוכיות, ואילו עבור ילדים שנשרו, הוקמה קבוצה לטיפול בתיעול כעסים.

שמעו של המועדון יצא למרחוק, ובהייה קיבלה פניות מטורעאן, ממשדה, מכפר כנא ומיישובים נוספים, שהביעו עניין להקים מועדון דומה. לא לשווא כינה ראש מועצה את המועדון "שגריר" של הכפר ביישובים היהודיים והערביים במדינה".

בהייה ג'ובראן ראויה לפרס העו"ס היזם, על כי השכילה לגבור על מחסומים פוליטיים ומסורתיים, לחבר נוצרים ומוסלמים למסגרת קהילתית משותפת, ולגייס את המועצה המקומית ואת עמותת הנוער העובד והלומד, כשותפים להקמה ולתפעול מועדון לתפארת, הנותן מענה כולל לצרכים החברתיים והקהילתיים של הילדים ובני הנוער, תוך שיתוף הורי התלמידים וכלל בני הכפר.

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

ابنة القرية لصالح اولاد القرية

اقامة نادي تربوي -

اجتماعي مشترك لاولاد قرية الرينة من مسلمين ومسيحيين

بهية جبران

عاملة اجتماعية متخصصة في العمل الجماهيري, مركزة

نادي الشبيبة العاملة والمتعلمة في قرية الرينة

baheyehjubran@hotmail.com

الآنسة بهية جبران, وهي عاملة اجتماعية متخصصة في العمل الجماهيري, بادرت لاقامة ناد للشبيبة في قريتها سرعان ما تحول الى جوهره وذروة, ثروة ومجد في ربوع القرية .ولتحقيق هذا المشروع كان يجب عليها أن تتمتع بقدرة عالية من الكفاح والارادة القوية, التصميم والحزم والتقيد بالهدف وكذلك تطلب شجاعة متميزة منها.

بمبادرتها وحزمها نجحت الآنسة بهية جبران بالتغلب على حواجز اجتماعية وفكرية, دون الحصول على اي دعم من حمولة وعائلة او حزب, واقتنعت الزعامة المحلية ان تدعمها باقامة ناد تحوّل الى مركز اجتماعي جماهيري لصالح جميع اولاد قرية الرينة من مسلمين ومسيحيين على حد سواء. منذ تاسيس النادي قبل حوالي سبع سنوات, اشترك في فعالياته ونشاطاته حوالي 1,300 ولدا, بينما ينضم الى فعاليات ونشاطات النادي حوالي 250 ولدا جديدا سنويا.

تقول الآنسة بهية جبران عن مشروعها فيما يتعلق بفترة تعلمها والمشروع الشخصي الذي تطلب مبادرة في هذا الاطار: «خلال العام الثالث من علمي في جامعة حيفا في قسم العمل الاجتماعي في المجتمع, طلب منا القيام بمشروع في المجتمع. هذه المبادرة هي مشروعني الشخصي وهو نبع عن تعرفي على حاجات الاولاد في قريتي. لم يكن للاولاد ال- 5,000 في القرية ناديا تربويا رياضيا او اي فعاليات ونشاطات تربوية غير رسمية وغير منهجية خارج المدرسة. معظم الاولاد لم ينجحوا بالاشتراك بفعاليات لامنهجية وتربوية, وكان بعضهم يتجولون دون عمل وفعاليات منكشفين لتاثيرات الشارع السلبية.

عندما عرضت الآنسة بهية جبران الحاجات على جمعيات مختلفة تهتم بدعم الاولاد العرب, استجابت حركة الشبيبة العاملة والمتعلمة لهذا التحدي, الا أنها اشترطت تقديم الدعم بالحصول على تعاون من قبل المجلس المحلي وبالاخص في مجال التمويل لاستئجار البناية المخصصة للفعاليات والنشاطات. لم تكن مواجهة المؤسسة المحلية اسهل. بداية كان يصعب اقناع

المجلس المحلي لتمويل استئجار البناية, ونظرا لذلك حدث تأخير في اقامة النادي. تقول الآنسة بهية جبران: «لذا قمت بالتوجه لصحيفة «كل العرب» ونشرت فيها مقال بهذا الخصوص, وهذا ما ساعدني, فقد كنت امراة شابة دون دعم من هيئة او عنصر سياسي او عائلي, وهذه الخطوة ساعدتني على كسر الحواجز والحصول على تعاون بخصوص هذه المبادرة».

منذ ان اقامت بهية جبران النادي قبل حوالي سبع سنوات, وهو حافل ووافر بالحياة. في القرية المختلطة, التي معظمها من المسلمين (حوالي 80 بالمئة) واقليتها مسيحية (حوالي 20 بالمئة), يعد النادي جسرا وحيدا تقريبا بين الاولاد المسيحيين والمسلمين, اللذين يتعلمون في مدارس منفردة ويسكنون في احياء غالبيتها منفردة. في النادي, الواقع في قلب القرية, يجتمع الاولاد, يبدعون ويتكروون, يقضون الوقت, يستمتعون ويقومون بعلاقات الصداقة ويشتركون بالتنوع العديد من الفعاليات والنشاطات بدلا من التجول في شوارع القرية دون عمل وفعاليات منكشفين ومتعرضين لاطار الشارع والعنف. تجتمع في النادي سبع مجموعات تربوية مرة اسبوعيا من فأت عمرية مختلفة, وكذلك تجري وتقام في النادي حلقات رياضية, فنية وابداعية, حلقات الرقص والدبكة, المسرح والموسيقى, الباليه, الكراتيه, مساعدة في الواجبات المنزلية, مجموعات من المرشدين الشبان, جولات ورحلات, وكذلك مخيمات صيفية, ربيعية وشتوية. يشترك في فعاليات النادي أسبوعيا بين 200 و- 250 ولدا وشابا في سن 8 حتى 18, وبعضهم حتى تحول الى مرشدين. تقام فعاليات النادي في جميع ايام الاسبوع, خاصة في ساعات بعد الظهر وفي ايام العطل. كما يشترك الاباء بالفعاليات والنشاطات ويشتركون في المهرجان السنوي.

كما اخذ النادي على عاتقه القيام بادوار وفعاليات تربوية وقيمية وهي: إكساب الاولاد بقيم انسانية وعالمية من كرامة الانسان, دون فروق الدين والجنس; اعطاء الولد العربي الفرصة بالتحقيق الذاتي والتعبير عن نفسه; تشجيع التطوع من اجل

المجتمع; دعم الشبان المتسربين من اطر والاولاد في ضيق; ورفع وعي وادراك الاباء في الوسط العربي بخصوص اهمية الفعاليات والنشاطات غير المنهجية.

لقد حولت الفعاليات والنشاطات المجتمعية, التربوية والعلاجية المتنوعة النادي الى موقع ومركز هام للخدمات في قرية الرينة. يوجه مكتب الرفاه والمدارس الى النادي الاولاد والشبان في ضيق, وهم الاولاد اللذين لا يوجد لهم اطار علاجي. لهذا الغرض استجاب النادي ويقوم بمجموعات علاجية خاصة. حسب طلب المستشارات التربوية تم دمج الاولاد مفرطي النشاط بالمجموعات التربوية, بينما اقيمت مجموعة لمعالجة وتوجيه الغضب خاصة بالاولاد اللذين تسربوا من المدارس.

لقد انتشرت سمعة النادي وحصلت الآنسة بهية جبران على توجهات من بلدات طرعان, المشهد, كفر كنا وبلدات اخرى,

كانت تعبر عن اهتمامها باقامة نواد شبيهة في بلداتها وقرائها. لقد سمى رئيس المجلس المحلي النادي «سفير القرية في البلدات والقرى اليهودية والعربية في البلاد».

الآنسة بهية جبران جديرة بالحصول على جائزة «الموظف الاجتماعي المبادر», لانها تجرأت ونجحت بالتغلب على حواجز سياسية وتقليدية, بالربط بين مسيحيين ومسلمين في اطار مجتمعي مشترك وتجنيد المجلس المحلي وجمعية الشبيبة العاملة والمتعلمة كشركاء لاقامة وتفعيل النادي بروعة وبهاء, وهو النادي الذي يستجيب لحاجات واغراض الاولاد والشبان الاجتماعية والمجتمعية, باشتراك وتعاون من قبل اباء الشبيبة وجميع سكان القرية وابنائها.

פרס ריקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

החצר הנשית- מצילה נפשות ומגשימה חלומות

החצר הנשית ביפו, מיזם ייחודי המגיש סיוע לנערות ולצעירות,
ופותח בפניהן אפשרויות חיים נוספות

מירית סידי וליאורה קסל

מקימות ומנהלות עמותת "החצר הנשית"

דוא"ל: itai65@bezeqint.net.il

דוא"ל: womens.court@gmail.com

כשמטים אוזן לנערות ולנשים הצעירות, המגיעות ל"חצר הנשית" ביפו, קשה שלא להיזכר בשיר "יש לי חלום". החצר הנשית מפגישה את החזון של מירית סידי וליאורה קסל, יזמיות הפרויקט, עם חלומן של נערות, הזקוקות למקום, שייצור עבורן אפשרויות חיים נוספות. מדובר בדוגמא נדירה למיזם פרטי, היוצא מן הלב ונכנס אל הלב, שעל הצלחתו יכולים להעיד דברי אחת הנערות: "החצר היא הבית הראשון שלי ולא השני".

"החצר הנשית" הוקמה בלב יפו, בין השיכונים, כדי שתהיה נגישה לנערות וצעירות בגילים 13 עד 25, הנזקקות לשירותיה. הנערות מגיעות מדרום תל-אביב, מיפו ומבת-ים, ומשתייכות לכל מגוון הדתות והקבוצות האתניות, היהודיות, הערביות והנוצריות. מרביתן נשים צעירות בסיכון, חלקן חיות בתנאי עוני מחפיר, חלקן סובל מאלימות קשה וחלקן נפגעות תקיפה מינית. רבות מהן חוות בדידות, קשיים נפשיים וייאוש, המביאים אותן לידי התנהגות, המסכנת את חייהן.

מירית סידי וליאורה קסל "הולידו" את המיזם המציע דרכים חלופות לטיפול בצעירות אלה, מיזם שיש בו כדי למלא את החסר. הן פעלו תחילה באופן פרטי, מחוץ למסגרת הממוסדת, מכוונות את פעולתן להקמת מיזם חדשני, שיפעל באמצעות פרקטיקות עבודה מתפתחות, במענה לצורכי הנערות ביפו. הן לא נכנעו למרות שאנשי מקצוע אחרים טענו באוזניהן, כי נערות אלה אינן צורכות שירותים סוציאליים, וכי הפרויקט עלול להיראות 'לא אטרקטיבי' בעיני הגופים המממנים. במשך שנה הן פעלו בהתנדבות וללא כל תמורה

ולנגד עיניהן רק טובתן של הנערות המשוועות לעזרה. בתום שנה הקימו עמותה עצמאית להפעלת המיזם.

הנערות הנזקקות לשירותי "החצר הנשית" אינן בושחות במסגרות הפורמאליות, בשל האכזבות הרבות שחוו בחייהן, ולכן היה צורך למצוא דרך להפיג את חששן ולגרום להן להיכנס למקום מרצון. לצורך כך נפתחה בחצר מספרה יוקרתית, בסיוע הרשת של שוקי זיקרי, המקנה למקום אוירה נורמטיבית ומציעה לנערות את שירותיה בחינם. חלק מן הנערות, שנכנסו למספרה לצבוע את שערן ולהסתפר, גילו התעניינות במתרחש במקום ובחרו להצטרף לפעילויות. בתוך כך התאפשר להן לקבל את הסיוע לו נזקקו.

מספרן הרב של הנערות, הואות בחצר מקום רלוונטי עבורן, מעיד על הצלחתו יוצאת הדופן של הפרויקט. מאז יולי 2004 ביקרו בחצר כ-400 נערות ו-70 מהן הפכו למבקרות קבועות. הן מגיעות יום יום לחצר וזוכות לתמיכה אינטנסיבית ולעזרה בעתות משבר. 30 נערות קיבלו סיוע בשעת חירום, כולל הוצאה מהבית ואשפוז בבית-חולים; 25 נערות ומשפחותיהן נעזרו בשירות סנגור קהילתי, שבמסגרתו חובר הבית לרשת החשמל או לרשת המים; ובחלק מהמקרים אף הוסדרו חובות כספיים של המשפחה; 40 נערות מצאו עבודה בסיוע החצר; מעל 100 נערות השתתפו בחוגים ובסדנאות; ל-30 נערות נמצאה מסגרת חינוכית מתאימה; וכ-300 נערות השתתפו בסדנאות שהתקיימו בבתי-הספר שבסביבה.

כל נערה בוחרת את הפעילות המתאימה לה. היא יכולה ללמוד נהיגה, לקבל הדרכה לקראת שירות צבאי, להשלים לימודים, להשתתף בחוגי ריקוד, מוזיקה ואמנות, להצטרף לטיולים, לקבל הפנייה לעובדת סוציאלית, להסתייע בליווי אישי חד-פעמי או בסיוע מתמשך.

בניגוד לסביבה הקשה, אשר אינה מאפשרת לנערות לבחור את דרכן בחיים, פותחת בפניהן החצר הנשית צוהר להגשמה עצמית. כאן הן יכולות להרגיש בטוחות וחופשיות ולפתוח את סגור ליבן, כפי שאמרה אחת המשתתפות: "אני לא מאמינה שאני יכולה לבוא לכאן ולדבר, האם אני יכולה לבוא תמיד?"

"החצר הנשית" ביפו, פרי יוזמתן של מירית סידי וליאורה קסל, נוקטת בדרך ניסיונית ומקורית, לסייע לנשים צעירות בתוך מציאות חיהן

המורכבת. החצר, כשמה כן היא, מקום, כתובת, מרחב מחבק ומכיל, שנכנס אל הסביבה בה חיות הנערות ופתח בפניהן אפשרויות חיים נוספות, תוך מתן מקום מרכזי למגדר הנשי, כגורם בעל השפעה על מצוקותיהן ועל דרכי ההיחלצות מהן. היוזמה מציעה לנערות מענה רב-ממדי, העונה על מכלול צורכיהן. נחישותן של מירית וליאורה, לדבוק באמונתן המקצועית, יצרה פרקטיקה חלופה, בעלת פוטנציאל השפעה על מכלול העבודה הנעשה עם נשים צעירות, הסובלות ממצוקות דומות.

פרס ריקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

המרכז לשלום הזקן ומשפחתו

מרכז לטיפול בקשישים, החשופים לתופעת המאבקים
הבין-דוריים, על רקע ירושת הנחלה בהתיישבות החקלאית

משה שמואלי

מנהל מחלקת רווחה וקהילה

דוא"ל: moshes@lev-hasharon.com

גלילה ורשבסקי

ראש צוות ומדריכה

דוא"ל: galila@lev-hasharon.com

מועצה אזורית לב השרון

השדות הירוקים המשתרעים אל האופק, ציוץ הציפורים והסביבה הפסטורלית, המאפיינים את ההתיישבות החקלאית, עלולים להטעות. מתחת לשלווה הכפרית, המדומה, מסתתרת לעיתים תופעה קשה של פגיעה בקשישים, על רקע המאבקים על ירושת הנחלה, המגיעים לעיתים אף להתעללות ולאלימות פיזית. קשישים רבים, שעבדו את אדמתם בזיעת אפיהם במשך שנים, וחלמו להגיע בערוב ימיהם אל המנוחה ואל הנחלה, חווים פגיעה מצד בניהם.

משה שמואלי, גלילה ורשבסקי וחבריהם במחלקה לשירותי רווחה וקהילה, במועצה האזורית לב השרון, חשפו את התופעה הכואבת. הם היו הראשונים שהגדירו את הקשישים במגזר החקלאי כקבוצת סיכון נבדלת, ויזמו את הקמתו של "המרכז לשלום הזקן ומשפחתו". היוזמה מופעלת מאז ינואר 2004 והיא הוכרה על-ידי הקרן למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח הלאומי, כחדשנית ומשמעותית ברמה הארצית.

עד להקמתו של "המרכז לשלום הזקן ומשפחתו" לא אובחנה הייחודיות של התופעה, והכלים לטיפול בבעיה היו מצומצמים. הפונים הגיעו אל מחלקת הרווחה, בדרך-כלל, בשלב בו המשפחה נקלעה למשבר עמוק ממנו היה קשה להיחלץ. משה שמואלי וגלילה ורשבסקי הבינו, כי מקור הבעיה בחוק, המחייב בעלי משקים לבחור רק אחד מילדיהם כ"בן ממשיך". בעוד שבעבר רק בן, שחפץ להמשיך בחקלאות, ראה עצמו "בן ממשיך", הרי בשנים האחרונות, בשל ערכן הגבוה של הנחלות החקלאיות, כל ילדי המשפחה

חושקים במשק, ואינם מוכנים לוותר על "מכרה הזהב". במצב זה חלה עלייה במתחים בקרב המשפחה והחרפה של הסכסוכים המשפחתיים ובכמה מקרים ההורים נחשפים לאיומים ואף לאלימות ולהזנחה. לעתים אף נדרשת התערבות של המשטרה ושל בתי המשפט.

מאז הוקם "המרכז לשלום הזקן ומשפחתו" הוא משמש כתובת לקשישים ולמשפחות, שלא היו מטופלים בעבר ומטרתו המרכזית לאתר ולמנוע התעללות בקשישים; להתערב במקרים של אלימות תוך חתירה לשיפור מערכות היחסים הבין-דוריים בהתיישבות העובדת. לעבודה שותפים העובדים הסוציאליים, אנשי מקצוע, גורמי מנהיגות ביישובים ומתנדבים. עם הפעלתה של היוזמה, הפכה המדיניות במחלקת הרווחה והקהילה בנושא זה ליוזמת במקום מגיבה.

"המרכז לשלום הזקן ומשפחתו" מציע לאוכלוסיית הזקנים ולבני משפחותיהם טיפול פרטני ומשפחתי, טיפול קבוצתי ותמיכה רגשית, וטיפול באמצעות

גישור. המרכז מקיים ערבי הסברה לקשישים ולכלל הציבור, ואף יוזם ומקיים מפגשי תיאטרון בליווי דיון, במטרה להגביר את המודעות הציבורית לנושא. על-מנת להרחיב את גבולות היעוץ, עוברים העובדים הסוציאליים והצוותים הרב-מקצועיים הדרכה והכשרה בנושאים משפטיים וכלכליים. כמו-כן מפעיל המרכז מתנדבי הסברה, שתפקידם להסביר לזקנים את התהליכים והנהלים בכל הקשור להעברת המשק, ולאפשר להם לקבל החלטות מושכלות, המבוססות על ידיעה והבנה של החוק.

המרכז הטיפולי הפך לגורם חשוב ונדרש בקהילה. מאז הוקם טופלו בו כ- 50 מקרים: 30 משפחות קיבלו טיפול על רקע סוגיית הבן הממשיך, 10 משפחות נמצאות בטיפול סוציאלי מתמשך, בשבעה מקרים ניתן ייעוץ משפטי, שישה מקרים עברו תהליך ייעוץ, ושלושה מקרים טופלו באמצעות גישור והידברות.

בזכות היוזמה עלה נושא האלימות הבין-דורית על סדר היום ברמת הפרט, המשפחה, הקהילה, ההנהגה המקומית, השלטון המקומי, משרדי ממשלה ותנועות המתיישבים. גובש צוות חשיבה להמשך פיתוח היוזמה ברמה ארצית והוחל בתהליך שינוי חקיקתי. גורמים רבים מברכים על היוזמה ונרתמו למימונה: המועצה האזורית, משרד הרווחה והמוסד לביטוח לאומי. אין ספק כי בשנים הקרובות נזכה לראות מרכזים נוספים לשלום הזקן ומשפחתו בכל חלקי הארץ, על פי הדגם שפיתחו משה וגלילה.

משה שמואלי וגלילה ורשבסקי נמצאו ראויים לפרס העו"ס היזם, על כי בזכות יוזמתם הברוכה הרחיבו את גבולות תפקיד העובד הסוציאלי, הפכו את מדיניות רשויות הרווחה בנושא זה ממגיבה ליוזמת, והקימו מפעל חיוני ומציל נפשות. בזכות "המרכז לשלום הזקן ומשפחתו" הועלתה הפגיעה בקשישים במגזר החקלאי לסדר היום הציבורי והוחל בתהליך שינוי חקיקתי!

חברי ועדת ההיגוי בפרס העו"ס היזם

יושבי ראש: **ליאון רקנאטי**, פרופ' יעקב קופ ואלי אלאוף

מנהלת הפרס: **לירז לסרי**

חברי הועדה

אלי אלאוף, מנכ"ל קרן רש"י

אסא בן יוסף, עו"ס, מנהלת אגף הרווחה עיריית חולון

אילנה בן שחר, עו"ס, מומחית בריאות, לשעבר מנהלת השרות הארצי לעבודה סוציאלית במשרד הבריאות

נועה גורלין, מנהלת התוכניות, קרן משפחת צ"י

גבי לוין, מנהלת קרן יהל ע"ש יהודה ליאון רקנאטי ז"ל

ברוך עובדיה, עו"ס בכיר ומומחה בריאות בדימוס

זאב פרידמן, עו"ס, מנהל מינהל השירותים החברתיים, עיריית תל אביב יפו

קותי צבע, מנהל האגף למחקר תכנון והכשרה, משרד הרווחה בירושלים

פרופ' יוסף קטן, לשעבר פרופ' בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל באוניברסיטת תל אביב, מרכז תחום הרווחה במרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

רוני קליינפלד, מנכ"ל מעריב

פרופ' שמעון שפירו, לשעבר פרופ' בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל באוניברסיטת תל אביב

מיכל ששנסקי אביטל, מנהלת פרויקטים מיוחדים ומזכירת עמותת קרן רש"י

חברי המועצה הציבורית

פרופ' עליאן אלקרינאוי, ראש המחלקה לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בן גוריון

אלוף (מיל) אברהם בן שושן, מנכ"ל קרן תל אביב לפיתוח

בני גאון ז"ל, נשיא ויו"ר "גאון החזקות"

הלנה גלזר, נשיאת יוצ"ו העולמית

יעל גרמן, ראש עיריית הרצליה ויו"ר ועדת החינוך במרכז לשלטון המקומי

דר' שירה הנטמן, עו"ס, מומחית זיקנה, ראש החוג לעבודה סוציאלית, מכללת תל חי

מוטי וינטר, עו"ס, סמנכ"ל בכיר ומנהל האגף לשירותים חברתיים אישיים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים

דודי זילברשלג, נשיא המועצה הלאומית להתנדבות ויו"ר ארגון מאיר פנים כח לתת

כוכי חזן, עו"ס, מנהלת מחלקת הרווחה מעלות תרשיחא

עו"ד גיל-עד חריש, יו"ר עמותת לשובע

אהובה ינאי, מנכ"ל עמותת מתן - הדרך שלך לתת

גבי לוין, מנהלת קרן יהל ע"ש יהודה ליאון רקנאטי ז"ל

מיכאל מירו, עיתונאי בנושא חברה וסביבה

מרים פיירברג אייכר, ראש עיריית נתניה

יצחק פרי, עו"ס, יושב ראש איגוד העובדים הסוציאליים

מארק צ"י, מנהל ושותף Delta Ventures

סטנלי צ"י, מנהל ושותף Delta Ventures

רוני קליינפלד, מנכ"ל מעריב

חברי ועדות הערכה, דירוג ובחירת הזוכים בפרס העו"ס היזם, תשס"ח

רכזת מועמדים ושיפוט

גבי שטיינברג

מעריכים

פתחי אבו-יונס, מנהל אגף הרווחה והשירותיים החברתיים, עיריית סכנין

ניצה בוכנר, עו"ס, מומחית שיקום, לשעבר מנהלת המחלקה לנכויות ושקום, מינהל השירותים החברתיים עיריית ת"א-יפו

ד"ר עידית בליט-כהן, מתמחה בפרקטיקה קהילתית ביה"ס לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית, ע"ש פאול ברוואלד, האוניברסיטה העברית ירושלים

אילנה בן שחר, עו"ס, מומחית בריאות, לשעבר מנהלת השרות הארצי לעבודה סוציאלית במשרד הבריאות

ד"ר מרים גולן, בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל באוניברסיטת תל אביב

ד"ר יעל גירון, ביה"ס לעבודה סוציאלית אוניברסיטת ת"א, ראש מגמת משפחה בתכנית המוסמך, מומחית בתחום משפחה

ד"ר שירה הנטמן, עו"ס, מומחית זיקנה, ראש החוג לעבודה סוציאלית, מכללת תל חי

איילה לביא, עו"ס, לשעבר מנכ"ל עמותת 'עידן'- העמותה לקשיש בירושלים

ד"ר מנחם מוניקנדס, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן

חנה סלוצקי, עו"ס, פקידת סעד ארצית לחוק הנוער, משרד הרוחה, ירושלים

אביבה פלאי, עו"ס, מומחית תקון, m.s.w, מנהלת בדימוס של שרות מבחן למבוגרים במשרד הרוחה

ד"ר מרים צבעוני, עו"ס, מומחית זיקנה, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר אילן

ד"ר מיכל קומם, עו"ס, מנהלת תכנית "נערות על המפה" באשלים - ג'וינט, מרצה במחלקה לעבודה סוציאלית, המכללה האקדמאית ספיר

ד"ר ג'ויס רוזמן-ברנר, A.C.S.W, מנהלת התכנית בישראל של בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש וורצווילר ישיבה יוניבסיטי ניו יורק. מייסדת וחברת הועד המנהל של מרכז ייעוץ לאישה

פרופ' תמי רונן, ראש ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, אוניברסיטת תל-אביב

חיותה שנבל, עו"ס, מנהלת השרות לנערות וצעירות, משרד הרווחה והשירותים החברתיים

רחל שרביט, עו"ס, מומחית תקון, סמנכ"ל בכירה, מנהלת אגף תקון, משרד העבודה והרווחה

Evaluation and Selection of the Winners

This year the Racanti-Chais-Rashi Award for the Entrepreneur Teacher is being awarded for the fifth time and the Award for the Entrepreneurial Social Worker for the second time.

In order to formulate and apply procedures, steering committees and public councils were established. Committee members were professionals and public leaders from all fields: the educational and welfare systems, social systems and the business community in Israel. At the head for both awards are steering committees headed by the Chairmen, Professor Yaakov Kop, Mr. Leon Recanati and Mr. Eli Elalouf. The public councils accompany the award management, advise it on advancing the programs' goals and represent a link between the various sectors.

Members of the Council for the Entrepreneurship Teacher Award are the heads of educational systems, professionals in the Ministry of Education and teachers' organizations, members of local government, the business sector, academia, parents and other public organizations. Members of the Council for the Entrepreneurial Social Worker Award are professionals and public officials from the welfare system, the social and the business sector in Israel.

This year the award was once again publicized by schools, on the Internet site of the prize,

through the educational and welfare system, teachers' and social workers' organizations, social work offices and the newspaper "Maariv", which sponsors the award.

About 70 teacher projects and twenty five social worker initiatives were submitted this year for adjudication. Twenty six judges and adjudication coordinators were entrusted with the sorting, examination and selection of initiatives suitable for the Entrepreneur Teacher Award, and 15 judges for the selection of initiative candidates for the Entrepreneurial Social Worker Award.

The team judging teachers' initiatives included the heads of colleges, school principals, pedagogic supervisors and senior administrators in the field of education, lecturers, inspectors and academics with expertise in the development of innovative learning programs. In the team judging social work initiatives, leading professionals in the field, veteran social workers, administrative staff and experts in the field of social welfare participated. In the final selection phase, representatives of the steering committees and public councils also joined the adjudicators.

In the case of both awards, the initiatives were examined in a lengthy process comprising six stages. The criteria for assessing the initiatives and selecting the winners were based on an examination of the uniqueness of

the contents, their originality compared with existing programs and solutions, and on the innovativeness of their operational principles. Similarly, the program implementation was examined: from the initial stage when the idea was conceived, its development and application, through the identification of the results, and the potential for replicating and assimilating the initiative into the system.

This year the adjudicating teams chose four initiatives from the educational sector and three from the social work field. The winning initiatives are from all over the country, within different sectors, characterized by a wide variety of activities, and implemented in a diverse range of institutions around the country.

Each of the winners will receive a cash prize of NIS10,000 to encourage his/her initiative. For the Entrepreneurial Social Worker Award, each initiative considered suitable will receive an additional 10,000 NIS, to enable its replication and implementation at different levels of the welfare system. With regard to the Entrepreneurship Teacher Award, possibilities are being examined for disseminating the winning initiatives within the educational system, as well as for creating links between the prizewinners and interested bodies at home and abroad. We hope that the Racanti-Chais-Rashi Award for the Entrepreneurship Teacher and the Award for the Entrepreneurial Social Worker

will help publicize creative initiatives from the fields of education, welfare and the community with which we are blessed.

Entrepreneurship – Beyond Excellence

Israel's teachers and social workers work within a social reality that continually confronts them with new challenges. The environment in which they work places cultural and social problems in their path that are not easy to solve, and obligates them to fulfill tasks and goals on both an individual and national level. Most of them are motivated by a feeling and belief that beyond their involvement in teaching and social work as a profession, they are fulfilling a social vocation that is vital in view of existing social and economic gaps, as well as religious, ethnic, national and other schisms in our society. They serve all strata of society, and, in particular, the many populations that require special attention: children and youth at risk, the aged in distress, single mothers, new immigrants struggling with the difficulties of absorption, and the disabled.

Although no one questions the fact that teachers and social workers fulfill a crucial role in strengthening and advancing society, the educational and welfare systems are suffering from an on-going financial crisis that hampers the provision of appropriate solutions for the plethora of problems plaguing Israeli society. Despite the difficulties, teachers and social workers achieve not-insignificant successes. Against the backdrop of the financial and systemic limitations, teachers and social workers try to find creative solutions that may not be available within their work systems.

They have to formulate these solutions, invest days and nights developing them, search for resources in order to realize them, sacrifice their time in implementation, and – at the end of the process – they must also persuade the system to integrate their initiatives and support their solutions.

The 'Entrepreneur Teacher Award' and the 'Entrepreneurial Social Worker Award', social-educational initiatives on the local landscape, are intended to encourage teachers and social workers – the few who succeed in spite of the difficulties – in expanding the boundaries of their functions, implementing exceptional activities, and initiating breakthrough solutions in the fields of education and welfare. The initiators of the award and their associates see Israel's teachers and social workers as key in advancing the individual and the community. They appreciate initiative and creativity as tools that spur innovative moves, bringing about personal growth and social prosperity.

The 'Entrepreneur Teacher Award' was conceived about five years ago by the businessman Mr. Leon Recanati and Professor Yaakov Kop, Director of the Taub Center for

Social Policy Studies in Israel. In the second stage, they were joined by Mr. Stanley Chais, an American businessman known for his activity in the fields of education and society in Israel, as well as by the Rashi Foundation, one of the leading private foundations in Israel with a focus on education and social welfare in peripheral areas. In 2006 it was decided to add the 'Entrepreneurial Social Worker Award' to the 'Entrepreneur Teacher Award'

This year both awards are being awarded jointly. During 2008 a 'Kol Koreh' was published, inviting teachers and social workers to present their initiatives and submit their candidacies for the awards. Some 69 teachers and 24 social workers applied. Of these, 4 initiatives of the former and 3 of the latter were selected, joining the 58 teachers and 6 social workers who have won the awards in previous years

The seven initiatives that were honored this year (representing four teachers and five social workers) proved once again that original thinking and a striving for excellence lead to the development of exceptional

initiatives that provide a unique response to a social or educational problem realizing impressive achievements.

The award winners proved that by means of originality, openness, initiative and imagination, one can impart the hope and opportunity to learn, develop, advance, grow, self-actualize, and live in dignity,

The award management wishes to thank members of the adjudication committees, who invested their energy and time, working completely voluntarily, days and nights, on the task of selecting the winners. Our thanks go to members of the Public Council who followed our work closely, and to members of the steering committees who guided the *modus operandi*. The management also wishes to thank Ofer Nimrodi and the newspaper 'Maariv' which sponsors the awards.

Leon Recanati
Chairman and CEO
GlenRock Israel

Prof. Yaakov Kop
Director, Taub Center for Social
Policy Studies in Israel

Elie Elalouf
General Director
Rashi Foundation

Stanley Chais
Chairman
Chais Family Foundation

Mark Chais
Board Member
Chais Family Foundation

**The Recanati-Chais-Rashi Award
for the
Entrepreneur Teacher
Fifth Year**

**The Recanati-Chais-Rashi Award
for the
Entrepreneurial Social Worker
Second Year**

September 2008

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

פרס רקנאטי-צ'ייס-רש"י
למורה היזם

מדינת היהודים 85, ביזנס פארק, הרצליה 46140
טל. 03-6416067 דוא"ל: info@rcr.org.il
web site: www.rcr.org.il

יושבי ראש: ליאון רקגאטי, פרופ' יעקב קופ
שותפים: סטנלי ומארק צ'ייס, קרן רש"י
מנהלת: לירז לסרי

פרס רקגאטי-צ'ייס-רש"י
לעובד הסוציאלי היזם

פרס רקגאטי-צ'ייס-רש"י
למורה היזם

מפיקת הטקס:
קארין מוסקונה - הפקת אירועים
e-mail: karin@karinmoscona.com
www.karinmoscona.com

מעריב

בחסות